

UKA 2015/65-90
4. november 2015
Naaja H. Nathanielsen

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges at rette henvendelse til den danske regering, med henblik på nedsættelse af et grønlandsk/dansk udvalg på administrativt niveau, der skal fremkomme med anbefalinger til hvorledes og hvordan Forsvarsaftalen af 1951 med efterfølgende tillægsaftaler kan genforhandles, således at forsvarsaftalekomplekset og den amerikanske militære tilstedeværelse i Grønland i højere grad kommer Grønland til gavn.

(Medlem af Inatsisartut Hans Enoksen, Partii Naleraq)

og

Forslag til Inatsisartutbeslutning om at Naalakkersuisut pålægges til EM2016 at fremlægge en evaluering af Forsvarsaftalen af 1951 og efterfølgende relevante tillægsaftaler for Inatsisartut (eller såfremt fortrolighedshensyn nødvendiggør dette: for Udenrigs- og Sikkerhedspolitisk Udvalg). Evalueringen skal indeholde en vurdering af de i aftalen for Grønland relevante politisk-økonomiske elementer, foruden en afklaring af Selvstyrets beføjelser og kompetence ift. aftalen inden for rammen af Rigsfællesskabet.

(Medlem af Inatsisartut Sara Olsvig, Inuit Ataqatigiit)

Der skal ikke være tvivl om, at Inuit Ataqatigiit bakker op omkring det militære og fredsbevarende samarbejde. Men når Grønland lægger landområder til dette samarbejde, bør vores indsats anerkendes gennem nogle klarere økonomiske fordele for landet end vi har i dag. Det er på den baggrund at Inuit Ataqatigiits formand fremsætter forslag om en evaluering af forsvarsaftalen.

Forsvarsaftalen er 64 år gammel og stammer fra en tid, hvor Grønland var en koloni. Intet sted i den oprindelige aftale er dette lands befolkning eller vores rettigheder nævnt. Siden indgåelse af den oprindelige aftale, har man tilføjet flere tillægsaftaler og nedsat diverse fællesråd. Den sidste tillægsaftale blev indgået i 2004 i Igaliku. Der er ingen tvivl om, at Igaliku-aftalen præciserer de rettigheder landets befolkning har og tydeliggør de pligter amerikanerne har. Men i praksis har vi ikke formået at sikre et rimeligt udbytte af aftalen med amerikanerne. Derfor mener vi, at det er på tide at gennemgå forsvarsaftalen ganske nøje og opdatere den.

Inuit Ataqatigiits utilfredshed med forsvarsaftalen handler om, at udbyttet fra aftalen ikke er stort nok for vores samfund. Det er ikke nok, at vi kan få nogle skatteindtægter via en servicekontrakt, der genforhandles hvert 7. år. Særligt tabet af servicekontrakten og det efterfølgende rod affødt af uklarheder og et ukoordineret system internt såvel som eksternt har i den seneste tid vist, at skiftende servicekontrakter ikke er nok. Vi skal have en mere stabil og forudsigelig indtægt fra amerikanernes tilstedeværelse.

Gennem tiden er der gjort flere forsøg på at styrke Grønlands position. Gennem tillægsaftaler har man forsøgt at øge det grønlandske udbytte. Men i praksis har det vist sig, at aftalerne ikke har været stærke nok. Det er derfor vores store ønske, at vi på sigt kan stå sammen her i landet om at kræve et stærkere udbytte af den amerikanske tilstedeværelse. For at forberede dette arbejde ønsker vi, at forsvarsaftalen gennemgås grundigt med henblik på at evaluere det udbytte landet har af aftalen som den ser ud i dag. Vi vil gerne vide mere præcist hvordan landet profiterer af den amerikanske tilstedeværelse og vide om de forskellige fællesudvalg fungerer efter hensigten.

Når evalueringen foreligger bør den nøje debatteres i Inatsisartut. Vi har naturligvis forståelse for, at der kan være elementer der er omgærdet af fortrolighed. Det mener vi dog der kan tages højde for ved at forbeholde dele af rapporten til udenrigs- og sikkerhedspolitisk udvalg eller helt ekstraordinært at drøfte evalueringen under et lukket Inatsartutmøde. Når Inatsisartut har haft lejlighed til at drøfte evalueringen af forsvarsaftalen er det oplagt at rette henvendelse til den danske stat med et ønske om at genforhandle forsvarsaftalen.

Gennem tiden har skiftende danske regeringer afvist at genforhandle forsvarsaftalen. Men så længe den danske stat er dette lands officielle udenrigspolitiske talerør, så bør den danske stat varetage vores interesser over amerikanernes. Samtidig står det klart, at Grønland de facto selv fører udenrigspolitik på en lang række områder. Og forhold som vi politisk drøfter herhjemme har en effekt på både vores sikkerheds-, forsvars- og udenrigspolitik. Derfor er det nødvendig med et tæt koordinering med Danmark. Det er også nødvendigt med en klar udmelding fra Grønland om, hvad vi vil med vores udenrigs-, forsvars- og sikkerhedspolitik.

Der er ingen fra Grønland der ønsker at sætte Danmarks tætte relation til USA over styr. Men vi forventer at blive hørt, inddraget og respekteret af den danske regering. Derfor er vi fra Inuit Ataqatigiit spændte på at høre Naalakkersuisuts vurdering af forslagene fra Inatsisartuts medlemmer, Sara Olsvig og Hans Enoksen. Kan vi stå sammen om denne sag i Inatsisartut og Naalakkersuisut er det et stærkt signal at sende til såvel det danske folketing som den danske regering.

Vi skal også udtrykke støtte til tankerne bag forslaget fra Partii Naleraq. Vi finder det naturligvis relevant at drøfte tankerne om en genforhandling af forsvarsaftalen med den danske stat. Dog mener vi at man i første omgang bør starte med fra grønlandsk side at udarbejde en evaluering af forsvarsaftalen og se på de forskellige dele af aftalen med rent grønlandske øjne. Denne redegørelse skal deles med Inatsisartut. Herefter vil det være naturligt at drøfte videre med den danske stat.

Med disse ord sender vi begge forslag videre til behandling i Udenrigs- og sikkerhedspolitisk udvalg med ønsket om en god arbejdslyst med dette spændende emne.